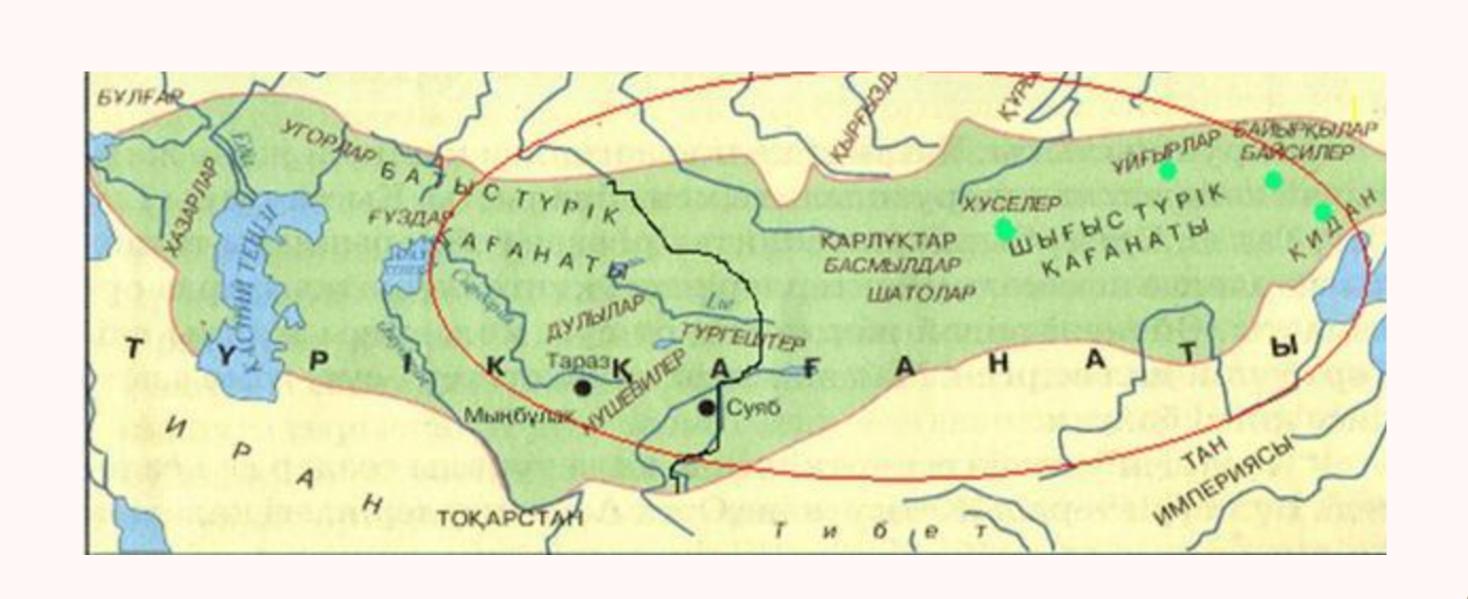

Түрік қағанаты (552 - 603 жылдар)

Түркілер туралы жазба деректер Түрік империясының өз тілінде VII-VIII ғасырларда жазылған Орхон-Енисей жазбалары арқылы белгілі болды.

Бұл жазбаларды руналық жазбалар деп те атайды.

(Скандинавия халықтарыныңтілінде "рунь" сөзі "сыры ашылмаған", "құпия" деген мағынаны білдіреді).

Орхон-Енисей жазбалары

Түрік қағанаты

552 жылы құрылды. Негізін қалаушы - Бумын қаған болды.

Түркі мемлекетінің басында - қаған тұратын, оның оң қолы (көмекшісі) - "яғбу" титулымен аталатын.

Халық 3 әлеуметтік топқа бөлінген - бектер, қара будундар (жалпы халық), таттар (құлдар). Түріктерге бағынатын тайпалырдың барлығы - оғыз деп аталатын.

Саяси жағдайы

545 жылы - Қытаймен бейбіт келісім жасасты

552 жылы - Жужан қағаны Бумыннан жеңілді

552-554 жж - Мұқан қаған кезінде жужанжар толық жеңілді

555 жылы - Түріктер Арал теңізіне дейін жетті

563 - 567 жж - Түріктер эфталиттерді жаулап алды

570 - 580 жж - Түрік қағанантының шығыстағы ықпалы күшейді

VI ғ. 70 ж - Түрік қағанатының иелігі Солтүстік Кавказ бен Қара теңізге дейін ұлғайды

